Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 6. travnja 2022.
(OR. en, fr)

7936/22

EDUC 125
RECH 175
SOC 215
DIGIT 77
ENV 323
EMPL 132

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	6985/22
Predmet:	Zaključci Vijeća o europskoj strategiji za osnaživanje visokih učilišta za budućnost Europe

Za delegacije se u prilogu nalaze navedeni zaključci Vijeća kako ih je odobrilo Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) na sastanku održanom 4. i 5. travnja 2022.

PRILOG

Zaključci Vijeća o europskoj strategiji za osnaživanje visokih učilišta za budućnost Europe

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

podsjećajući na političku pozadinu ovog pitanja navedenu u Prilogu ovim zaključcima,

PODSJEĆAJUĆI NA TO DA:

1. Visoka učilišta[1] u Europi uvelike sudjeluju u stvaranju, širenju i potvrđivanju znanja. Nezamjenjiv su element u uspostavi europskog prostora obrazovanja i novog europskog istraživačkog prostora, u sinergiji s Europskim prostorom visokog obrazovanja. Visoka učilišta ključna su za postizanje cilja utvrđenog u Rezoluciji Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.) koji glasi da bi do 2030. najmanje 45 % osoba u dobi od 25 do 34 godine trebalo imati kvalifikaciju u tercijarnom obrazovanju.

2. U predstojećim godinama porast broja upisa u visoko obrazovanje, što je bio temeljni globalni trend u posljednjih nekoliko desetljeća, dodatno će se povećati. Očekuje se da će do 2030. broj osoba u dobi od 25 do 34 godine s kvalifikacijama u tercijarnom obrazovanju u zemljama OECD-a i skupine G-20 dosegnuti 300 milijuna[2].

---

1 Za potrebe ovih zaključaka izraz „visoka učilišta” odnosi se na cijeli sektor i predstavlja cjelokupno područje tercijarnog obrazovanja te stoga obuhvaća sve vrste visokih učilišta, uključujući, u skladu s nacionalnim pravom ili praksom, istraživačka sveučilišta, sastavnice sveučilišta, veleučilišta, ustanove za više strukovno obrazovanje i osposobljavanje te umjetničke akademije.

2 OECD (2020.), *Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences* (Izdvajanje resursa za visoko obrazovanje: izazovi, odluke i posljedice), Higher Education, OECD Publishing, Pariz.

3. Na budući razvoj visokih učilišta u Europi utjecat će brojne prilike i izazovi. Zbog svjetskih demografskih trendova i globalizacije dovest će se u pitanje položaj Europe kao važnog središta za stvaranje znanja. Globalno zagrijavanje i uništavanje okoliša, ubrzavanje tehnoloških promjena i sve intenzivnija utrka u području digitalnih tehnologija već utječu na strategije visokih učilišta i njihov položaj unutar Europe i u globalnom kontekstu. Kako bi Europa zadržala i učvrstila svoj položaj svjetskog predvodnika u kontekstu pojačanog globalnog natjecanja, dostupnost široke baze talenata s izvrsnim obrazovanjem i osposobljavanjem bit će od sve veće važnosti.

4. U međuvremenu zbog sve veće potražnje za visokokvalitetnim i uključivim obrazovanjem te za izvrsnim istraživanjem i inovacijama u zemljama u razvoju dolazi do povećanja globalnog umrežavanja, dok se istodobno javljaju nove prijetnje za temeljne vrijednosti i načela koje europske demokracije nastoje poštovati. Sve veće nejednakosti i izazovi prouzročeni starenjem društava preobrazit će tržište rada i produbiti potrebu za uključivanjem i stjecanjem visokog obrazovanja, i na europskoj i na globalnoj razini, što će dovesti do novih očekivanja u pogledu cjeloživotnog učenja.

5. Zbog gospodarskog oporavka nakon pandemije te brzog razvoja znanja, vještina i kompetencija povezanih s digitalnom i zelenom tranzicijom visoka učilišta morat će razmotriti daljnji razvoj svoje infrastrukture, početi primjenjivati nove pedagoške alate, nuditi fleksibilna i kratka iskustva učenja, pripremiti polaznike za promjenjivo društveno okružje i okružje na tržištu rada te omogućiti istraživačima da surađuju kako bi pronašli inovativna rješenja za aktualne globalne izazove.

6. Da bi se postigle uključenost i izvrsnost, potrebna su znatna opća ulaganja u EU-ov sektor visokog obrazovanja, uzimajući u obzir trenutačnu prosječnu potrošnju na tercijarno obrazovanje u EU-u i s obzirom na sve veći broj studenata i polaznika te izazove s kojima se suočavaju visoka učilišta.

7. Visoko obrazovanje u jedinstvenom je položaju da doprinosi intersekcijskim misijama obrazovanja, istraživanja, inovacija i pružanja usluga društvu, što je važna prilika koju treba iskoristiti kako bi se ostvario potencijal za sinergijom među tim četirima misijama.

8. Iskorištavanje te sinergije ključno je za postizanje ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda. Bit će potrebno poticati višedionička partnerstva te suradnju među visokim učilištima i s njima.

9. U tom kontekstu u Rezoluciji Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.) poziva se na uspostavu „agende za preobrazbu visokog obrazovanja s naglaskom na uključenosti, inovacijama, povezivosti, digitalnoj i zelenoj spremnosti te međunarodnoj konkurentnosti, kao i temeljnim akademskim vrijednostima i visokim etičkim načelima, te na zapošljavanju i zapošljivosti”.

10. U istom kontekstu u Zaključcima Vijeća o novom europskom istraživačkom prostoru „institucijske preobrazbe, istraživačke karijere, znanstveno obrazovanje, osposobljavanje, međunarodn[a] suradnj[a] i protok znanja” utvrđeni su „kao moguća područja pojačane suradnje” između europskog istraživačkog prostora, Europskog prostora visokog obrazovanja i dimenzije visokog obrazovanja u sklopu europskog prostora obrazovanja. Vijeće je ujedno primilo na znanje „prijedlog Komisije o izradi plana djelovanja za stvaranje sinergija između visokog obrazovanja i istraživanja” te je poduprlo „daljnji razvoj ‚europskih sveučilišnih saveza’ kao vodećeg primjera modernih i uključivih ustanova visokog obrazovanja budućnosti u Europi”. U Programu politike EIP-a za razdoblje 2022. – 2024., koji je priložen Zaključcima Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom (EIP), utvrđene su aktivnosti usmjerene na visoka učilišta.

11. U Zaključcima o inicijativi Europska sveučilišta – Povezivanje visokog obrazovanja, istraživanja, inovacija i društva: otvaranje puta prema novoj dimenziji europskog visokog obrazovanja Vijeće je prepoznalo da bi se „europska sveučilišta” trebala usmjeriti na „doprinos jačanju dimenzija istraživanja i inovacija visokih učilišta u Europi razvojem zajedničkog programa, zajedničkih infrastruktura i resursa” te na „uspostavu sve snažnijih saveza istraživanjem izvedivosti zajedničkog upisa studenata i zajedničkog zapošljavanja akademika i istraživača, u okviru različitih nacionalnih sustava, kako bi njihove karijere u području obrazovanja i istraživanja u okviru saveza postale privlačnije, održivije i fleksibilnije”. Ujedno je pozvalo Komisiju i države članice da „razmotre održivije instrumente financiranja za ‚europska sveučilišta’, među ostalim iskorištavanjem sinergije između regionalnih i nacionalnih programa te europskih programa, kako bi se mogla ostvariti njihova ambiciozna strategija” te da izrađuju jasne prijedloge, počevši od 2022., „kako bi se po potrebi otklonile prepreke za suradnju na europskoj razini, primjerice ispitivanjem potrebe i izvedivosti u pogledu združenih europskih diploma u okviru savezâ ‚europskih sveučilišta’”.

12. U Zaključcima Vijeća naslovljenima „Produbljivanje europskog istraživačkog prostora: osiguravanje privlačnih i održivih istraživačkih karijera i radnih uvjeta za istraživače te ostvarivanje cirkulacije mozgova” Vijeće je pozvalo Komisiju „da podupre države članice u osmišljavanju političkih mjera za neometanu i ambicioznu transnacionalnu suradnju među visokim učilištima u Europi, posebno u području akademskih i istraživačkih karijera koje su često isprepletene, uz promicanje uključivosti, iskorištavanje izvrsnosti i povećanje međunarodne konkurentnosti europskog sektora visokog obrazovanja, čime bi se povećala privlačnost za talente iz Europe i izvan nje”. Ujedno se složilo da su savezi europskih sveučilišta i njihova partnerstva s lokalnim ekosustavima „prikladne platforme za ispitivanje mogućih modela kojima se potiče interoperabilnost istraživačkih karijera te za istraživanje mogućnosti za zajedničke programe zapošljavanja te sustave osposobljavanja i razvoja karijere u kojima se uzimaju u obzir aspekti istraživanja i podučavanja, kao i za ispitivanje novih sustava nagrađivanja i ocjenjivanja, među ostalim za podučavanje koje se temelji na istraživanju”.

SMATRA DA:

13. Transnacionalna suradnja visokih učilišta iz cijele Europe dodatno će se ojačati, produbiti i pojednostavniti ako se za navedene izazove pronađe učinkovit odgovor na europskoj razini. Komisija je u vezi s time predstavila ambicioznu europsku strategiju za sveučilišta, kojom se te ustanove želi osnažiti i poduprijeti u svim njihovim misijama kako bi se unaprijedila njihova suradnja i povećale njihove prednosti, s obzirom na to da one pružaju ključan doprinos odgovoru Europe na predstojeće izazove. Trebalo bi pojačati različite oblike uspostavljene suradnje te dijeliti povezane ishode i najbolju praksu kako bi se nadahnuo cijeli sektor visokog obrazovanja u Europi, poštujući pritom nadležnosti država članica, akademsku slobodu i institucijsku autonomiju visokih učilišta.

14. Kako bi se to postiglo, u okviru zajedničkih napora na institucijskoj, nacionalnoj i europskoj razini potrebno je raditi na četiri jednako važna ključna cilja, a to su:

- jačanje europske dimenzije u visokom obrazovanju, istraživanju i inovacijama te jačanje sinergije među njima,
- poticanje globalne uloge i predvodništva Europe,
- jačanje oporavka Europe i njezina odgovora na digitalnu i zelenu tranziciju,
- produbljivanje europskog osjećaja pripadnosti na temelju zajedničkih vrijednosti.

POZIVA KOMISIJU I DRŽAVE ČLANICE DA U SKLADU SA SVOJIM NADLEŽNOSTIMA I UZ DUŽNO POŠTOVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI SURAĐUJU S VISOKIM UČILIŠTIMA I DIONICIMA KAKO BI SE POSTIGLI SLJEDEĆI KLJUČNI CILJEVI:

Jačanje europske dimenzije u visokom obrazovanju, istraživanju i inovacijama te jačanje sinergije među njima

15. Dublja transnacionalna suradnja doprinosi uspostavi europskog prostora obrazovanja i novog europskog istraživačkog prostora u punoj sinergiji jer se time jačaju visoka učilišta i povećava kvaliteta visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija u Europi u cjelini. Zahvaljujući novim dimenzijama, oblicima i mogućnostima za interdisciplinarnu, međusektorsku i prekograničnu mobilnost, u kombinaciji s privlačnim i održivim akademskim i istraživačkim karijerama te otvorenim obrazovanjem i otvorenom znanošću, tom suradnjom omogućuje se visokim učilištima da bolje odgovore na društvene izazove te pruže studentima, polaznicima programa cjeloživotnog učenja i istraživačima odgovarajuće znanje, vještine i kompetencije za njihov budući profesionalni i osobni razvoj. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti studentima i mladim istraživačima čiji su studij i karijere snažno pogođeni pandemijom, kao i onima iz ruralnih i udaljenih područja, poput najudaljeniih regija.

16. Savezi visokih učilišta, kao što su „europska sveučilišta”, mogu poslužiti kao primjer potencijala opsežne i dugoročne institucijske suradnje u području visokog obrazovanja. Takvi savezi imaju potencijal za stvaranje stvarne europske dodane vrijednosti jer se, zahvaljujući njima, dugoročnom predanošću svih uključenih strana može postići kritična masa na europskoj razini. Ti savezi olakšavaju slobodno kretanje Europom u svrhu studiranja, rada i istraživanja na temelju zajedničkih interesa. Zahvaljujući snažnom stupnju integracije, transparentnosti i otvorenosti, oni mogu imati transformativan učinak unutar Europe i za nju. Taj transformativni učinak povećat će se koordinacijom i komplementarnošću s drugim europskim, nacionalnim, regionalnim, lokalnim i, prema potrebi, međunarodnim inicijativama i mrežama.

17. Da bi se oslobodio puni potencijal savezâ visokih učilišta kao što su „europska sveučilišta”, potrebna je dodatna potpora na europskoj i, prema potrebi, nacionalnoj razini u okviru postupnog pristupa. Ti su savezi katalizatori institucijske preobrazbe te bi ih stoga trebalo, prema potrebi, podupirati u razvoju snažne dimenzije istraživanja i inovacija te u provedbi inovativnih združenih obrazovnih programa na svim razinama, primjenom pristupa usmjerenog na studente i utemeljenog na istraživanju i inovacijama, u okviru kojih bi se možda mogle izdavati združene diplome na temelju europskih kriterija koji su osmišljeni zajednički s državama članicama i relevantnim dionicima, u skladu s instrumentima Bolonjskog procesa. Te saveze također bi trebalo podupirati, prema potrebi, u boljem upravljanju ljudskim resursima u smislu mogućeg zajedničkog zapošljavanja pripadnika akademske zajednice i istraživača, u promicanju razvoja privlačnih i održivih karijera te u objedinjavanju resursa i struktura, primjerice laboratorija i platformi.

18. U potpunosti uvažavajući vrijednost učenja uživo i fizičke mobilnosti te potrebu za uravnoteženom cirkulacijom mozgova, visoka učilišta trebalo bi poticati da dodatno podupiru sve vrste mobilnosti studenata, osoblja i istraživača, što doprinosi akademskom uspjehu i osobnim postignućima, tako da svim studentima, osoblju i istraživačima omoguće stjecanje međunarodnih i međukulturnih kompetencija, i to internacionalizacijom kurikuluma ili pružanjem prilika za sudjelovanje u inovativnim međunarodnim okružjima u matičnim ustanovama.

19. Europska godina mladih ima poticajnu ulogu u tom pogledu. Valja podsjetiti na cilj da bi u Europskom prostoru visokog obrazovanja najmanje 20 % osoba s diplomom trebalo iskusiti razdoblje studiranja ili osposobljavanja u inozemstvu, kako je potvrđeno u Ministarskom priopćenju iz Rima od 19. studenoga 2020., kao i na to da inicijativu Europska sveučilišta treba podupirati u postizanju ambicioznog cilja od 50 % mobilnih studenata, kako je navedeno u Zaključcima Vijeća o inicijativi Europska sveučilišta – Povezivanje visokog obrazovanja, istraživanja, inovacija i društva: otvaranje puta prema novoj dimenziji europskog visokog obrazovanja.

20. Kako bi se postigli ti ciljevi, države članice i Komisija ujedno bi trebale, u suradnji s visokim učilištima, nastojati pojednostavniti administrativne postupke za ustanove, među ostalim tako da dodatno prošire provedbu inicijative za uvođenje europske studentske iskaznice i dodatno provedu automatsko uzajamno priznavanje akademskih kvalifikacija i razdoblja studiranja u inozemstvu, u suradnji s Nacionalnim informacijskim centrima za akademsko priznavanje. Visoka učilišta trebalo bi poticati da u potpunosti iskoriste digitalne alate za mobilnost i priznavanje, promiču višejezičnost, međukulturalnost i uključivanje studenata s manje mogućnosti u kampuse te da integriraju mobilnost u svoje kurikulume.

Poticanje globalne uloge i predvodništva Europe

21. Internacionalizacija visokog obrazovanja i istraživanja od strateške je geopolitičke važnosti za Europu, kako je navedeno u zajedničkoj komunikaciji naslovljenoj „Global Gateway”. Globalna suradnja u području visokog obrazovanja treba se zasnivati na temeljnim vrijednostima i načelima, a njezina okosnica trebaju biti akademska sloboda, institucijska autonomija, otvoreno obrazovanje i otvorena znanost. Preduvjet za međunarodnu suradnju trebala bi biti načela uzajamnosti i ravnopravnih uvjeta. U odnosima u području istraživanja i inovacija te u pregovorima s globalnim partnerima trebalo bi se pridržavati vodećeg načela „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”. Visoka učilišta trebalo bi podupirati u okviru koordiniranog europskog pristupa kako bi se te europske vrijednosti i načela promicali na globalnoj razini s ciljem postizanja uravnotežene i uzajamno korisne suradnje, koja je dio meke sile i sposobnosti Europe za određivanje standarda na globalnoj razini. Suradnja s trećim zemljama u području visokog obrazovanja i istraživanja treba se temeljiti na zajedničkom razumijevanju i dijeljenju tih vrijednosti i načela, koji se promiču na europskoj razini u skladu s drugim strateškim interesima Unije u skladu s Konferencijom iz Marseillea o globalnom pristupu.

22. Dublja europska suradnja može biti korisna kako bi se pružila potpora visokim učilištima i kako bi se istraživačima, nastavnicima, studentima i osoblju omogućili alati potrebni za suočavanje s izazovima koji ugrožavaju pravednu globalnu suradnju, kao što su nejednakost, strano uplitanje i prepreke otvorenoj znanosti. Treba promicati i informirano i neovisno razumijevanje partnera iz trećih zemalja. Kako bi se Europska unija pozicionirala kao utočište za slobodu znanstvenih istraživanja i demokratske vrijednosti, visoka učilišta trebalo bi podupirati putem europskih i nacionalnih programa, uz potpuno poštovanje načela izvrsnosti, kako bi se primili studenti, istraživači i pripadnici akademske zajednice čija je sloboda ugrožena.

23. Kako bi se povećala konkurentnost visokih učilišta na globalnoj razini, trebalo bi ih poticati da putem snažnih partnerstava s istraživačkim organizacijama, akterima u području inovacija, pružateljima financijskih sredstava te gospodarskim i socijalnim partnerima mobiliziraju lokalne ili regionalne ekosustave, čime se potiče teritorijalna kohezija, te da pritom unaprijede bliske kontakte s lokalnim, regionalnim i nacionalnim tijelima. Radi promicanja raznolikosti i izvrsnosti europskih visokih učilišta na globalnoj razini trebalo bi poduzeti dodatne korake i pružiti dodatnu potporu na europskoj razini kako bi države članice promicale nacionalne politike, primjerice putem inicijativa za izvrsnost te regionalnih i lokalnih središta.

24. Zahvaljujući transnacionalnoj suradnji europskih visokih učilišta ona su privlačnija međunarodnim studentima, istraživačima i globalnim partnerima te se povećava kvaliteta obrazovnih programa i potencijal za istraživanje i inovacije. Postojeće europske programe, kao što su Erasmus+, instrumenti Unije za vanjsko djelovanje i Obzor Europa, trebalo bi upotrebljavati u okviru djelovanja obuhvaćenih njihovim pravnim osnovama te ih evaluirati na temelju njihovih evaluacijskih kriterija kako bi se savezima visokih učilišta, kao što su „europska sveučilišta”, i zajednicama znanja i inovacija (ZZI) pružila potpora u razvoju zajedničkih aktivnosti i strategija internacionalizacije u cijelom sektoru visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija. To bi im pomoglo da se pozicioniraju na međunarodnoj razini, izgrade mreže s ključnim partnerima iz cijeloga svijeta, ojačaju kapacitete partnera iz trećih zemalja i potaknu međunarodnu mobilnost studenata, istraživača, pripadnika akademske zajednice i osoblja (u oba smjera). Trebalo bi u potpunosti iskoristiti Globalnu konvenciju UNESCO-a o priznavanju kvalifikacija u visokom obrazovanju iz 2019. jer se njome olakšava međunarodna mobilnost studenata i tako oslobađa potencijal za internacionalizaciju europskog visokog obrazovanja. Zajedničkim europskim naporima usmjerenima na treće zemlje, u okviru pristupa Tima Europa, također bi se moglo dodatno promicati europsku ponudu visokog obrazovanja i sudjelovati u uzajamno korisnim aktivnostima izgradnje kapaciteta.

Jačanje oporavka Europe i njezina odgovora na digitalnu i zelenu tranziciju

25. Visoka učilišta trebalo bi dodatno poticati da znanje pretvore u vještine, kompetencije i inovacije. To se može postići uz potpuno poštovanje akademske slobode razvijanjem bliske suradnje s partnerima iz gospodarstva, društva i industrije u okviru lokalnih i regionalnih istraživačkih i inovacijskih ekosustava te olakšavanjem međusektorske mobilnosti između visokih učilišta i drugih partnera, posebno na temelju strategija pametne specijalizacije, Europskog instituta za inovacije i tehnologiju te zajednica znanja i inovacija. Ta bi suradnja mogla biti veoma korisna i za lokalna poduzeća i MSP-ove te bi se njome studentima, istraživačima, pripadnicima akademske zajednice, nastavnicima i osoblju mogla pružiti mogućnost da ih se osposobi u, npr., području upravljanja intelektualnim vlasništvom, prijenosa znanja i poduzetništva, uključujući pristup financiranju, u bilo kojoj fazi njihove karijere. Pri vrednovanju karijere pripadnika akademske zajednice u obzir treba uzeti sve njihove razne aktivnosti, unutar i izvan akademske zajednice, u odnosu na sve dimenzije misija visokih učilišta. Visoka učilišta ujedno bi trebala poboljšati svoju sposobnost suradnje sa svojim ekosustavima gradeći potrebno znanje, vještine i kompetencije, posebno za strateške industrijske sektore, te poticanjem prijenosa znanja i tehnologije i stvaranjem poduzeća nastalih iz matičnih poduzeća (en. *spin-offs*).

26. Visoka učilišta mogla bi se podupirati u svrhu poboljšanja učenja usmjerenog na studente i utemeljenog na istraživanju, čiji je cilj pružiti studentima najnovije kompetencije, vještine i znanje te razviti njihove vještine i iskustvo u području istraživanja. Studente bi trebalo podupirati i u interdisciplinarnom radu u pristupima utemeljenima na izazovima.

27. Visoka učilišta mogu imati ključnu ulogu u cjeloživotnom učenju i u odgovoru na preobrazbu tržišta rada otvaranjem svim vrstama polaznika i poticanjem njihove zapošljivosti, među ostalim prekvalifikacijom i usavršavanjem. U tu svrhu visoka učilišta trebalo bi podupirati u upotrebi digitalizacije za poticanje inovativnih metoda učenja i poučavanja te u osmišljavanju i provedbi fleksibilnih i prilagođenih načina učenja, uključujući, prema potrebi, kraće tečajeve ili iskustva učenja koji mogu dovesti do mikrokvalifikacija, a da pritom ne odstupaju od temeljnog načela programâ koji završavaju stjecanjem cjelovite kvalifikacije. Kako bi se razvile relevantne vještine, kompetencije, stavovi i poduzetnički duh polaznika, visoka učilišta trebalo bi poticati na suradnju sa svojim ekosustavima, na promicanje iskustava temeljenih na radu, kao što su stažiranja, naukovanja i mogućnosti za volontiranje i, prema potrebi, ne daljnji razvoj poduzetničkih putova koji studentima omogućuju provedbu poduzetničkih projekata tijekom studija.

28. Visoka učilišta imaju ključnu ulogu u podupiranju zelene tranzicije i ispunjavanju ciljeva održivog razvoja kao posebne značajke kvalitete na globalnoj razini. U tom pogledu visoka učilišta diljem Europe trebalo bi podupirati u, prema potrebi, uvođenju održivih i zelenih pristupa primjenom cjelovitog institucijskog pristupa kao dijela njihovih misija, infrastruktura i operacija.

29. Kako bi se uzelo u obzir pitanje zelene tranzicije, visoka učilišta trebalo bi poticati na razvoj interdisciplinarnog znanja, vještina i kompetencija, podupiranje stjecanja i primjene znanja o održivosti među svim polaznicima i zajednicama te uključivanje obrazovanja o održivosti u kurikulume u svim relevantnim sektorima. Trebalo bi ih poticati da naručuju i provode istraživanja koja se temelje na bazi znanja u vezi s održivošću.

30. Kao što se pokazalo tijekom pandemije bolesti COVID-19, digitalne tehnologije snažan su alat za preobrazbu sustavâ visokog obrazovanja u Europi, a visoka učilišta ključna su za ubrzavanje digitalne tranzicije u Europi.

31. Visokim učilištima potrebno je osigurati visoku povezivost i visokoučinkovite digitalne infrastrukture i usluge, koje bi u najvećoj mogućoj mjeri trebale biti interoperabilne i dijeljene diljem Europe, oslanjati se na europske standarde[3] i upotrebljavati pouzdane tehnologije u skladu s posebnim potrebama visokih učilišta, kao što su sigurni podaci.

32. Ubrzavanje digitalne tranzicije Europe podrazumijeva pružanje digitalne i podatkovne pismenosti svim studentima, nastavnicima, osoblju, pripadnicima akademske zajednice i istraživačima te, prema potrebi, široj javnosti. Visoka učilišta imaju ključnu ulogu u tome jer polaznicima pružaju mogućnost stjecanja novih digitalnih kompetencija i znanja o njihovim etičkim komponentama, kao što su upravljanje podacima, umjetna inteligencija, računalstvo visokih performansi i kibersigurnost, te u provedbi istraživanja i inovacija.

33. Visoka učilišta bi, uz puno priznavanje vrijednosti učenja uživo, trebala u potpunosti iskoristiti digitalna sredstva kako bi se poboljšala kvaliteta iskustva učenja za studente, osoblje, pripadnike akademske zajednice i istraživače te kako bi se razmotrilo pitanje društvenih nejednakosti. Kako bi se premostio digitalni jaz, trebalo bi podupirati inicijative kojima se svima osigurava jednak pristup individualiziranim mogućnostima učenja, upotrebom, primjerice, virtualnog ili hibridnog poučavanja na udaljenim mjestima učenja. Visoka učilišta trebalo bi popratiti u njihovim naporima da dijele platforme i interoperabilne alate kojima se omogućuje razmjena podataka uz istodobno pružanje visokokvalitetnih obrazovnih resursa prilagođenih korisnicima, kao što su *online* tečajevi.

---

[3] Carretero Gomez, S., Vuorikari, R. i Punie, Y., DigComp 2.1: *The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use* (Okvir digitalnih kompetencija za građane, s osam razina stručnosti i primjerima upotrebe), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2017.

Produbljivanje europskog osjećaja pripadnosti na temelju zajedničkih vrijednosti

34. Kako bi se produbio europski osjećaj pripadnosti i promicao naš europski način života, ključno je očuvati i zaštititi europske demokratske vrijednosti, poticati raznolikost, uključivost i rodnu ravnopravnost te ojačati kvalitetu i relevantnost visokog obrazovanja za vještine otporne na buduće promjene. Visoka učilišta autonomna su, a akademska i znanstvena sloboda središnje su načelo njihovih misija i aktivnosti.

35. Trebalo bi podupirati visoka učilišta u njihovim nastojanjima da zaštite obrazovanje i znanost od dezinformacija, podupiru otvorenu znanost i brane demokratske vrijednosti. U tom pogledu visoka učilišta zaštitnici su demokracije i primarni forum za građansku znanost, pripremajući studente za aktivno građanstvo i javni angažman.

36. Visoka učilišta mogu pokrenuti javnu raspravu s utemeljenim i korisnim informacijama putem šireg pristupa publikacijama i istraživačkim podacima te organiziranjem javnih događanja radi širenja rezultata istraživanja i rasprave o njima. Visoka učilišta mogu biti ključni akteri u borbi protiv neprimjerene upotrebe istraživanja i biti poveznica između obrazovanja, istraživanja, inovacija, javnih tijela i civilnog društva. Visoka učilišta mogla bi dodatno ojačati i iskoristiti tu ulogu kako bi sustavnije surađivala sa svim društvenim akterima, što obuhvaća javne i privatne inovatore, regionalna i lokalna javna tijela, uključujući škole, medije, organizacije za popularizaciju znanosti te organizacije civilnog društva kao što su udruge potrošača, korisnika ili pacijenata.

37. Visoka učilišta trebala bi osigurati da studenti, pripadnici akademske zajednice, istraživači i osoblje sudjeluju u njihovu upravljanju kao punopravni članovi i konstruktivni partneri zajednice visokog obrazovanja. U tom pogledu studenti mogu biti uključeni u mehanizme donošenja odluka, među ostalim u pogledu kurikuluma, što je aspekt temeljnih akademskih vrijednosti, znak demokracije i kultura dijaloga u visokim učilištima.

38. Visoka učilišta trebalo bi podupirati i poticati u njihovim nastojanjima da osiguraju uključenost i uspjeh svojih studenata, pripadnika akademske zajednice, istraživača i osoblja te da promiču jednake mogućnosti, bez obzira na rod, rasno ili etničko podrijetlo, vjeroispovijest ili uvjerenje, društveni i ekonomski status, zdravlje, invaliditet, dob, seksualnu orijentaciju, migrantsko podrijetlo i zemljopisni položaj. U tu bi svrhu visoka učilišta trebalo podupirati u osiguravanju dobrobiti svih u skladu s većom socijalnom raznolikošću. U tom bi pogledu trebalo poticati visoka učilišta da dopru do nedovoljno zastupljenih skupina kako bi se poboljšao njihov pristup visokom obrazovanju i pomoglo im se da završe studij, uzimajući u obzir studente i mlade istraživače čiji su studij i karijere snažno pogođeni pandemijom, kao i one iz ruralnih i udaljenih područja, poput najudaljenijih regija.

39. Visoka učilišta trebalo bi podupirati i poticati da poduzmu relevantne korake za poboljšanje rodne ravnoteže u svojim studentskim tijelima i među osobljem, među ostalim u kontekstu napredovanja u akademskoj karijeri.

40. Visoka učilišta mogu se koristiti inovativnim nastavnim alatima i pedagoškim metodama, uključujući digitalne alate, kako bi ponudila pristup učenju usmjeren na studenta bez obzira na socioekonomsko podrijetlo ili pozadinu u pogledu učenja. Kako bi se smanjila nejednakost i promicala osobna postignuća, visoka učilišta trebalo bi poticati da pružaju individualizirano usmjeravanje i usluge potpore, posebno novim polaznicima, uzimajući u obzir stil i način učenja te socioekonomsko podrijetlo svakog polaznika.

41. KONKRETNIJE, POZIVA DRŽAVE ČLANICE I KOMISIJU DA U SKLADU SA SVOJIM NADLEŽNOSTIMA I UZ DUŽNO POŠTOVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI PODUPIRU SAVEZE VISOKIH UČILIŠTA POPUT „EUROPSKIH SVEUČILIŠTA”:

42. Sve vrste saveza visokih učilišta trebalo bi dodatno podupirati svim odgovarajućim i relevantnim sredstvima kako bi se olakšale aktivnosti suradnje utemeljene na visokoj kvaliteti, izvrsnosti, učinku, uključivosti i geografskoj ravnoteži te utvrdile prepreke i rješenja koji bi mogli biti zajednički svim savezima. Konkretnije, na temelju preispitivanja u sredini programskog razdoblja prvih pilot-projekata saveza, inicijativu Europska sveučilišta trebalo bi dodatno razviti. Time bi se omogućilo grupiranje aktivnosti u svrhu razmjene najbolje prakse u području visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija i pružanja usluga društvu.

43. U prvoj fazi saveze visokih učilišta trebalo bi poticati da u potpunosti iskoriste postojeće programe financiranja te alate koji omogućuju provedbu na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini u cilju povećanja i produbljivanja njihove suradnje.

44. Prema potrebi i u bliskoj suradnji s nacionalnim tijelima, savezima visokih učilišta i dionicima, trebalo bi poduzeti korake kako bi se prevladale prepreke dubljoj, dugoročnoj i fleksibilnoj transnacionalnoj suradnji i osmislili instrumenti institucionalizirane suradnje, na temelju prethodne detaljne procjene njihove nužnosti, koristi i izvedivosti. Cilj je savezima na dobrovoljnoj osnovi dati slobodu za zajedničko djelovanje, donošenje zajedničkih strateških odluka, iskušavanje zajedničkog zapošljavanja, osmišljavanje zajedničkih kurikuluma ili udruživanje resursa i ljudskih, tehničkih, podatkovnih, obrazovnih, istraživačkih i inovacijskih kapaciteta.

45. Uz stavljanje naglaska na provedbu Europskog pristupa osiguravanju kvalitete združenih studija, trebalo bi poduzeti daljnje korake kako bi se prepoznala vrijednost inovativnih transnacionalnih iskustava učenja i povećali vidljivost, privlačnost i ugled, i u Europi i izvan nje, tih združenih studijskih programa koje izvode savezi visokih učilišta. Trebalo bi istražiti zajedničke kriterije koji bi mogli dovesti do potencijalne europske oznake za združene studijske programe. Kasnije bi se mogli predvidjeti dobrovoljan razvoj i dodjela, na nacionalnoj, regionalnoj ili institucijskoj razini, združenih diploma na svim razinama, na temelju zajednički stvorenih europskih kriterija, u skladu s postojećim instrumentima Bolonjskog procesa. Taj bi se postupak trebao odvijati u bliskoj suradnji s nacionalnim tijelima, savezima visokih učilišta i dionicima.

46. Vijeće će u svakom koraku biti obaviješteno o ishodima postupaka istraživanja navedenih u točkama 43. i 44. radi daljnje odluke.

47. Na nacionalnoj razini trebalo bi omogućiti djelotvorne i učinkovite postupke osiguravanja kvalitete kako bi se olakšao Europski pristup osiguravanju kvalitete za združene studije, u skladu sa Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG), uzimajući u obzir važnost kvalitete, istraživanja i zapošljivosti.

48. Kako bi se savezima visokih učilišta omogućilo da ostvare svoj puni potencijal rješavanjem pitanja financijskih troškova transnacionalne suradnje kako bi se dugoročnije pokrile sve njihove misije, trebalo bi poduzeti korake za prelazak na održiviju, sveobuhvatniju i integriraniju EU-ovu perspektivu financiranja. U tom pogledu Komisija bi do 2024. trebala, u bliskom savjetovanju s državama članicama i relevantnim dionicima, ispitati pilot-pristupe za moguća rješenja, nakon čega bi se izvijestilo Vijeće radi daljnje odluke.

KAO SLJEDEĆE KORAKE, UZ DUŽNO POŠTOVANJE NAČELA SUPSIDIJARNOSTI I INSTITUCIJSKE AUTONOMIJE TE U SKLADU S NACIONALNIM OKOLNOSTIMA:

49. POZIVA Komisiju i države članice da promiču i štite temeljene akademske vrijednosti, uključujući akademsku slobodu i integritet, u skladu s Ministarskim priopćenjem iz Rima i Deklaracijom iz Bonna o slobodi znanstvenog istraživanja iz 2020.;

50. POZIVA Komisiju i države članice da u suradnji s relevantnim dionicima zajednički poduzmu djelovanja za stvaranje sinergije između visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija unutar strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja te upravljačkih struktura europskog istraživačkog prostora. Ta djelovanja trebala bi pokazati stvarnu dodanu vrijednost na europskoj razini i doprinositi ostvarenju navedenih ključnih ciljeva, a trebali bi ih provoditi Komisija i, na dobrovoljnoj osnovi, države članice bilo kojim odgovarajućim sredstvima u skladu s nacionalnim kontekstom;

51. POZIVA Komisiju da Vijeću radi obavijesti i daljnje odluke do sredine 2022. podnese plan za zajedničko osmišljavanje novih instrumenata. U planu bi bile navedene ključne etape i uključene stručne skupine. U provedbi ključnih ciljeva u obzir će se uzeti sljedeće: djelovanja utvrđena u Komunikaciji Komisije o europskoj strategiji za sveučilišta; Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.); i relevantna djelovanja utvrđena u Programu politike europskog istraživačkog prostora za razdoblje 2022. – 2024. priloženom Zaključcima Vijeća o budućem upravljanu europskim istraživačkim prostorom (EIP), kao i vrijednosti i načela utvrđene u Preporuci Vijeća o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi;

52. POZIVA Komisiju, države članice i dionike da se uključe u pojačanu suradnju radi provedbe te sinergije, oslanjajući se na postojeće upravljačke strukture strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja te europskog istraživačkog prostora, u bliskoj sinergiji s Europskim prostorom visokog obrazovanja, te iskorištavanjem najbolje prakse visokih učilišta. U tom bi se pogledu mogli razmotriti zajednički sastanci ravnatelja za visoko obrazovanje i ERAC-a, prema potrebi i s jasno definiranim temama od zajedničkog interesa i zajedničkim ciljem;

53. POZIVA Komisiju i države članice da rade na ostvarenju tih ključnih ciljeva bliskom suradnjom s krovnim organizacijama na razini EU-a i međunarodnim krovnim organizacijama, ili drugim odgovarajućim organizacijama koje su relevantne na razini EU-a te predstavnicima dionika, kao što su: visoka učilišta, uključujući saveze europskih visokih učilišta, studentske udruge, agencije za osiguravanje kvalitete, organizacije koje se bave istraživanjem i tehnologijom, poduzeća koja intenzivno ulažu u istraživanje i inovacije, uključujući MSP-ove, pojedinačni istraživači i inovatori, istraživačke infrastrukture, organizacije koje financiraju istraživanje i inovacije i akademije znanosti. Mogli bi se razmotriti redoviti sastanci kao što je Forum sveučilišta za budućnost Europe kako bi se raspravljalo o provedbi strategije i potaknula razmjena dobre prakse. Ishodi tog foruma trebali bi potaknuti daljnji razvoj i rad relevantnih skupina strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja te europskog istraživačkog prostora, u sinergiji s Europskim prostorom visokog obrazovanja;

54. POZIVA države članice da iskoriste multilateralne razmjene uz potporu Komisije kako bi potaknule razmjenu dobre prakse i uzajamno učenje s drugim državama članicama;

55. PRIMA NA ZNANJE namjeru Komisije da racionalizira alate za praćenje visokog obrazovanja. To bi moglo povećati njihov potencijal i važnost za oblikovatelje politika, visoka učilišta, studente i istraživače, bez povećanja administrativnog opterećenja za države članice ili visoka učilišta, kako bi se pružile informacije o napretku ostvarenom u provedbi europske strategije za osnaživanje visokih učilišta i pomoglo državama članicama koje djelovanja kojima namjeravaju doprinositi žele izgraditi na čvrstim dokazima i podacima. Sudjelovanje država članica u tom procesu dobrovoljno je. PREDLAŽE da se daljnje rasprave temelje na studiji o pregledu stanja u pogledu potencijala i pravnog okvira relevantnih alata za praćenje. NAGLAŠAVA da bi tu zadaću trebalo razviti u sinergiji s postupkom koordinacije i praćenja politika EIP-a, uključujući pregled pokazatelja EIP-a;

56. POZIVA Komisiju da državama članicama redovito predstavlja ažurirane informacije o napretku u provedbi navedenih djelovanja te da u cjelovitom izvješću Komisije o europskom prostoru obrazovanja u 2025. podnese sveobuhvatan pregled, uzimajući u obzir napredak ostvaren u provedbi europskog istraživačkog prostora.

POLITIČKA POZADINA

Europsko vijeće

- Zaključci Europskog vijeća, 14. prosinca 2017. (EUCO 19/1/17 REV 1)

Vijeće Europske unije

- Preporuka Vijeća (EU) 2021/2122 od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi (SL L 431, 2.12.2021., str. 1.)
- Zaključci Vijeća o budućem upravljanju europskim istraživačkim prostorom (EIP) (14308/21, 26. studenoga 2021.)
- Zaključci Vijeća naslovljeni „Globalni pristup istraživanju i inovacijama – Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja” (12301/21, 28. rujna 2021.)
- Zaključci Vijeća o inicijativi Europska sveučilišta – Povezivanje visokog obrazovanja, istraživanja, inovacija i društva: otvaranje puta prema novoj dimenziji europskog visokog obrazovanja (SL C 221, 10.6.2021., str. 14.)
- Zaključci Vijeća naslovljeni „Produbljivanje europskog istraživačkog prostora: osiguravanje privlačnih i održivih istraživačkih karijera i radnih uvjeta za istraživače te ostvarivanje cirkulacije mozgova” (9138/21, 28. svibnja 2021.)
- Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.) (SL C 66, 26.2.2021., str. 1.)

- Zaključci Vijeća o novom europskom istraživačkom prostoru (13567/20, 1. prosinca 2020.)
- Preporuka Vijeća od 26. studenoga 2018. o promicanju automatskog uzajamnog priznavanja kvalifikacija visokog obrazovanja i srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja te ishoda razdoblja učenja u inozemstvu (SL C 444, 10.12.2018., str. 1.)
- Zaključci Vijeća o napretku prema viziji europskog prostora obrazovanja (SL C 195, 7.6.2018., str. 7.)
- Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2018. o promicanju zajedničkih vrijednosti, uključivog obrazovanja i europske dimenzije poučavanja (SL C 195, 7.6.2018., str. 1.)

Europska komisija

- Rješavanje pitanja vanjskog uplitanja u istraživanje i inovacije (SWD(2022) 12 final)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o europskoj strategiji za sveučilišta (COM(2022) 16 final)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama – Europska strategija za međunarodnu suradnju u svijetu koji se mijenja (COM(2021) 252 final/2)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Novi EIP za istraživanje i inovacije (COM(2020) 628 final)

- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025. (COM(2020) 625 final)

- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (COM(2020) 274 final)

Europska komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku

- Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci – Global Gateway (JOIN(2021) 30 final)

Izjave

- Ministarsko priopćenje iz Rima (19. studenoga 2020.)

- Deklaracija iz Bonna o slobodi znanstvenog istraživanja (20. listopada 2020.)